І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го ЖОВТНЯ 1957 | ЦЕНТІВ 5 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 22, 1957 | No. 203 VOL. LXIV.

ДЕМОКРАТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОСНОВНИХ ЗМІН В ОБОРОННІЙ І ВНУТРІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ЗДА

Вашингтон. — Дорадча Рада американської демократичної партії відбула на протязі минулої суботи і неділі свої наради у справах зовнішньої і внутрішньої політики ЗДА і проголосила своє становище до справ в окремих комунікатах. У нарадах тієї дорадчої ради, що торкалися справ оборонної і зовнішньої політики ЗДА взяло участь 29 демократичних політиків під проводом кол. державного секретаря Діна Ачесона. У проголошеному комунікаті з цієї наради стверджується, що політика теперішнього американського уряду, очолюваного республіканцями, послабила становище ЗДА у світі, передусім тим, що уряд Айзенгавера вважає справу грошей важливішою від потреби сильної оборони. В заяві дорадчої ради стверджується в дальшому, що уряд занедбав програму розвитку і продукції міжконтинентальних ракет і перевів низку поважних редукцій в оборонній системі країни в той час, як Совєти задемонстрували з допомогою „спутника" свої рапідні досягнення в ділянці науки і технології. Дорадча Рада висловила в цій своїй заяві домагання провести основні зміни в оборонній і закордонній політиці ЗДА, щоб втримати — не зважаючи на всі кошти і жертви — першенство і перевагу З'єдинених Держав в оборонній, науковій і духовій ділянках. В інакшому випадку ЗДА — послаблені й індустрійно й мілітарно — опиняться в політичній ізоляції і навіть їхні дотеперішні союзники шукатимуть підтримки у Москві. Заява дорадчої Ради в справі закордонної й оборонної політики ЗДА була прийнята одноголосно всіма членами ради і свою згоду з нею висловив теж і колишній президент Г. С. Труман. В другому дні нарад дорадча рада займалася справами внутрішньої політики, зокрема проблемою охорони громадянських прав. У проголошеній другій заяві дорадча рада висловила своє критичне ставлення до економічної політики уряду, яка, мовляв, нерішучістю і некомпетентними заходами привела до поглиблення інфляції, зокрема до браку гроша і великого зросту цін. Дуже гостро скритикували демократи у цій своїй заяві політику уряду в справі інтеграції, особливо ж рішення Айзенгавера вислати федеральне військо до Литтл Року. В демократичній заяві стверджується в дальшому, що демократична партія не зійде ніколи із своїх принципових позицій в справі повної охорони громадянських прав для всього населення ЗДА, навіть тоді, якщо б це мало послабити її популярність у південних стейтах.

Ню Йорк готує оваційну зустріч для королеви Єлисавети II

Ню Йорк. — В понеділок, дня 21 вересня, після закінчення своїх відвідин у Вашінгтоні, королева Єлисавета II прибула до Ню Йорку, де для неї приготовано урочисту зустріч і де вона візьме участь у низці парад і прийнять, приготованих на її пошану. Вітав королеву Єлисавету і її чоловіка князя Филипа в її приїзду поїздом до Стейплтон, С. Ай., губернатор стейту Ню Йорк Аверелл Гарриман і потому королівська пара від'їхала кораблем до Мангеттен, щоб взяти участь в запланованій параді і походах між Емпайр Стейт Билдінг і готелем Валдорф Асторія, де для неї приготоване мешкання і де королева візьме участь у прийняттях, влаштованих на її честь. Під час свого перебування в Ню Йорку Єлсавета II відвідає теж Об'єднані Нації. В ночі з понеділка на вівторок королева із своїм чоловіком від'їжджають літаком до Лондону.

МекЕлрой приспішує продукцію міжконтинентальних ракет

Вашингтон. — Новий секретар оборони МекЕлрой, ознайомившися докладно із ситуацією в ділянці плянування і продукції міжконтинентальних балістичних ракет, доручив секретарям окремих збройних сил перевести якнайширшу координацію здійснюваної цими збройними силами програми будування міжконтинентальних ракет й усунути всі ті неузгіднення і труднощі, що сповільнюють їх продукцію. У своїх дорученнях в цій справі МекЕлрой звернув особливу увагу на усунення непотрібної конкуренції збройних сил у цій ділянці. У зв'язку з цим повідомляють, що командування летунських збройних сил виасиґнусало вже 183 мільйони долярів на закуплення і продукцію складових частин потрібних для міжконтинентальних ракет. Представники Пентаґону висловлюють свою віру в те, що Совєтам не вдасться перегнати З'єдинених Держав у продукції ефективних міжконтинентальних ракет. Зокрема висловив таке переконання віце-адмірал Джан Г. Сайдс, директор оціночної групи збройних систем при Пентаґоні, який заявив, що випущення Совєтами штучного сателіта землі ще не свідчить про якусь совєтську перевагу в ділянці міжконтинентальних ракет, бо можна думати, що й вистрелена в серпні цього року совєтська міжконтинентальна ракета не має ніякого практичного значення, бо вона була наділі тільки сателітом, який збився з визначеного йому напрямку.

ГОЛ. ПРЕДС. УНС Д. ГАЛИЧИН ОБРАНИЙ НА ЧЛЕНА ЕКЗЕКУТИВИ БРАТЕРСЬКОГО КОНҐРЕСУ В НЮ ДЖЕРЗІ

Атлантик Сити, Н. Дж. — Минулої суботи, 19-го жовтня, тут у готелі Треймор відбулась 24-та річна сесія Конгресу Братерських Організацій стейту Ню Джерзі, під час якої головний предсідник Українського Народного Союзу п. Дмитро Галичин був обраний на члена Екзекутивного Комітету цього Конгресу. На президента Конгресу обраний дотеперішній перший заст. президента Геррі Р. Гай з Бен Гур Лайф Асосіейшн. Братерський Конгрес стейту Ню Джерзі, що є членом Крайового Братерського Конгресу, об'єднує всіх 35 братерсько-запомогових організацій. В нарадах Конгресу взяли участь також заст. гол. предс. УНС адв. Михайло Пізнак і гол. касир Р. Слободян.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КОМІТЕТ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 10-РІЧЧЯ

Сен. Александер Смит

Нюарк, Н. Дж. — Український Республіканський Комітет стейту Ню Джерзі, очолюваний кол. головним радним УНСоюзу адв. Іваном Романишином та з п. Мироном Лесьовим як секретарем і організаційним референтом, відзначив минулої суботи, 19 жовтня, 10-річчя свого існування і праці. З цієї нагоди відбувся в готелі Карлтон бенкет, на якому почесним гостем був відомий приятель визвольної справи українського та інших поневолених народів, сенатор З'єдинених Держав Александер Смит. — Промовцями на бенкеті, яким проводили на переміну адв. Романишин і п. Леськів, були — крім сенатора Смита, голова Українського Відділу при Крайовому Республіканському Комітеті п. Д. Галичин, голова УККомітету проф. Лев Добрянський, голова Українського Відділу ню-йоркського стейтового Республіканського Комітету адв. Михайло Пізнак та інші. Усі вони, підкреслюючи важливість українських клюбів в американських політичних партіях, публіканського кандидата на піддержували рівночасно рес- губернатора стейту Ню Джерзі, тепер стейтового сенатора Малколма Форбеса. Сенатор Смит зі свого боку приготовив і відчитав у цій справі навіть окремий заклик до українців стейту Ню Джерзі. — Приявні на бенкеті численні представники різних організацій влаштували сідоголовому сенаторові Смитові велику овацію, як він говорив, що його зустріч з українцями — „найбільш волелюбним народом у світі" під час його першої кандидатури 14 років тому скерувала його і його працю на шлях заступництва поневолених та невпинної праці для їхнього визволення. Цим диктувалось і його заступництво справи переселення українських та інших европейських воєнних втікачів до цієї країни. Адв. Романишин у вступному і заключному слові підкреслював, що окремі місцеві клюби чи стейтові і крайові українські відділи в американських політичних партіях мають рацію існування тільки тоді, як вони ставлять собі за ціль допомогу українському народові в його змаганні до волі. Праця сенатора Смита більше ніж виправдує існування Українського Республіканського Комітету стейту Ню Джерзі саме в цьому відношенні. —

У програмі бенкету були також мистецькі виступи оперового співака тенора Івана Гоша, що при акопанніяменті проф. Зої Маркович виконав кілька пісень, та молодої балетної танцюристки Оксани Войновської. Закінчено бенкет пізно вночі відспіванням американського і українського національних гимнів.

Посадник Джерзі Сити закликає українців до пошанування рідних традицій

Джерзі Сити. — „Усі ми повинні пишатися своїм національним походженням та зберігати рідні традиції, як велику спадщину від наших батьків і великий вклад в розбудову Америки" — твердив посадник Джерзі Сити п. Вітковський, виступивши вперше на українському зібранні після його недавнього вибору. Посадник Вітковський, що є словацького роду, промовляв на бенкеті Товариства Святого Імени при місцевій українській католицькій церкві св. Петра і Павла, що минулої неділі, 20-го жовтня, відзначало 20-річчя свого існування. Під час бенкету, в якому взяло участь кількасот осіб, представник Т-ва вручив місцевому пароохові всч. о. монсіньйорові Йосипові Ваці чек на суму 1,600 долярів, призначених на фонд плянованої будови нової церкви. Бенкетом проводив Юрій Берковий.

МАДЯРИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РІЧНИЦЮ РЕВОЛЮЦІЇ ПРОТИ МОСКВИ

Ню Йорк. — Сьогодні, у вівторок 22-го жовтня, о год. 8-ій ввечорі відбудеться тут в Карнеґі Голл велика маніфестація для відзначення перших роковин мадярського народного зриву проти Москви в жовтні минулого року. Маніфестацію приготовив окремий організаційний комітет із представників церковних та громадських організацій, із Федерацією Мадярських Борців за Волю на чолі. Під час імпрези буде відкрита і передана представникові міста пропам'ятна бронзова таблиця, приготована одним із мадярських різьбарів. В імпрезі заповіли свою участь численні американські і чужі достойники та поодинокі репрезентанти в Об'єднаних Націях. Передбачена також відповідна мистецька програма з участю мадярських артистів. З нагоди відзначування цієї річниці губернатор стейту Ню Йорк Аверел Гарриман видав окрему проклямацію. Організаційний Комітет мадярів звернувся з окремим запрошенням до участи в цій маніфестації українців, які зв'язані з минулорічним мадярським зривом проти червоної Москви не тільки ідейно, але й активною участю у самому зриві.

Тим часом з Будапешту повідомляють, що червона мадярська і окупаційна совєтська влада робить максимальні заходи проти нових заворушень у річницю революції. Між іншим, у середу, 23-го жовтня, коли припадає річниця революції, заборонено носити чорні одяги, які вважалося б жалобною демонстрацією, заборонено запалювати свічки і подібне, а зустріч більше, ніж трьох осіб, уважатиметься вже „демонстрацією", яку повинна розганяти поліція.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ЗІРВАЛА ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ З ЮГОСЛАВІЄЮ

Бонн. — Західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано запросив в минулу суботу 19 жовтня до себе югославського амбасадора Душана Кведера і відчитав йому ноту, в якій повідомляється про зірвання взаємин Німецької Федеративної Республіки з Югославією, з приводу визнання Югославією східньо-німецького уряду. У цій ноті німці пояснюють, що Югославія дуже добре знала, що Західня Німеччина заповіла зірвання взаємин з кожною державою, яка визнає східньо-німецький комуністичний режим і нав'яже з ним дипломатичні взаємини. Західньо-німецький уряд оспорює твердження Югославії, наче б визнання нею Східньої Німеччини мало допомогти справі з'єднання Німеччини. Навпаки, Західня Німеччина — кажеться в цій офіційній ноті — стоїть на становищі, що з'єднення німецької країни може прийти тільки на базі вільних виборів, а Югославія, перейнявши також совєтське становище, що з'єднення повинно прийти на базі порозуміння між „двома Німеччинами" — допустилася порушення леґітимних прав німецького народу і вмішалась в його внутрішню справу. — Югославський амбасадор, який мав вже приготовану відповідь, гостро докоряв Західній Німеччині, що, мовляв, Югославія була одна з перших, які визнали були західньо-німецький уряд і що західньо-німецьке зірвання дипломатичних зв'язків з Югославією є ворожим актом, який пригадує, мовляв, попередні історичні несправедливі німецькі ворожі виступи проти Югославії. Югославський амбасадор вже виїхав із Бонну, а Бонн відкликав з Белграду свою тамошню західньо-німецьку амбасаду.

Італійські соціялісти проти Москви

Рим. — Голова італійської Соціялістичної партії Джузеппе Саррагат перестеріг Захід перед совєтською політикою на Середньому Сході, якої ціллю — мовляв — не є ані мир, ані покровительство арабському націоналізмові, а виключно заволодіння середньо-східньою нафтою. Саррагат виголосив велику промову на закінчення з'їзду Соціялістичної партії в Міляно. „Совєтська небезпека, яка ніби зменшилась із смертю Сталіна, насправді зросла і сьогодні вона більша, ніж колинебудь, бо холодна війна стала центральною міжнародньою проблемою" — заявив він. „Всім відомо — продовжував Саррагат — що Совєтам не залежить на підтримуванні самостійницько - визвольних змагань арабських народів, а на відрізанні допливу середньо-східньої нафти до західньої Европи і через те на завданні важкого удару західньому промислові, а внаслідку — на обнижені життьового рівня зах. робітничих мас". Італійські соціялісти з табору Джузеппе Саррагата потвердили своє різке антикомуністичне становище. Зате лідер лівого крила Соціялістичної партії, Пієтро Ненні, поспішився вже відповісти Хрущову на його „запросини" щодо співпраці західніх соціялістичних партій із совєтською дипломатією в справі Середнього Сходу. Ненні заперечив Хрущова, що він і його партія здебільша солідарні з совєтською закордонною політикою на Середньому Сході.

Шуман пробує закінчити кризу уряду у Франції

Париж. — Антуан Піне, колишній французький прем'єр і член правої Незалежної партії, не осягнув у французькому парляменті затвердження своєї програми, як новий прем'єр. 284 голосами проти 198 парлямент заявився проти нього. Проти нього голосували, головно соціялісти і комуністи, а за ним здебільша праві партії. Центрова католицька Народньо-республіканська партія стрималась від голосування і, властиво, це й вирішило поразку Піне, бо тих „невтральних" 131 голосів, кинених в його користь, були б дали йому потрібну більшість. Безпосередньо після тієї своєї невдачі Антуан Піне поїхав до Елізейського палацу до президента Франції Рене Коті і склав в його руки свою димісію. Президент Коті, після нової розмови з колишнім соціялістичним прем'єром Молле і колишнім прем'єром з радикальної партії Кейй, доручив „перевіряння можливостей узгіднити на аполітичній базі фінансово-господарський плян" — Робертові Шуманові, колишньому кількакратному прем'єрові і міністрові закордонних справ. 71-річний Роберт Шуман має славу одного з піонерів західньо-европейської єдности.

Радарна стація над Чорним морем стежить за розвитком совєтських ракет

Вашингтон. — На турецькій території, недалеко містечка Самсун над Чорним морем існує від поверх двох років сильна американська радарна стація з безпосереднім засягом 1,000 миль, яка стежить особливо за совєтськими експериментами з далекосяжними ракетами. Центром цих совєтських експериментів є віддалений від Самсуна на кругло 770 миль Красний Яр, на північ від Сталінграду, відкіля вистрелюють керовані ракети, з засягом коло 1,000 миль, в сторону пустині Кізіль Кум недалеко Афґаністану, та інші ракети, далекосяжні, в сторону Владивостоку, віддаленого на 4,000 миль. Радарні фахівці можуть вираховувати на підставі записів реакції надзвичайно чулих радарних інструментів, які саме ракети вистрелено. На цій основі стверджено, що перші ракети Совєти почали вистрелювати в половині 1955 року. Вже в минулому році розвиток далекосяжних ракет поступив в Совєтах так далеко, що із згаданої радарної стації подано до Вашинґтону вістку, що Совєти, мабуть, увели вже в систематичну продукцію ракети для військового вжитку. В червні цього року вони вперше вистрелили ракету з засягом 4,000 милі. Совєти знають віддавна про існування цієї американської радарної стації і її перебування на турецькій території є одною з причин пропаґандивної кампанії, веденої ними проти Туреччини. Проте вони не старалися приглушувати тієї стації, мабуть тому, щоб саме Америка мала докази про великий поступ Совєтів в ракетній зброї. Про все це подає фховий тижневик „Авіейшен Вік", якого редактор вияснює, що це не є виявленням ніякої військової тайни, бо большевики, мовляв, давно знають про все це.

КОРОЛЬ САВД ПОСЕРЕДНИЧАЄ МІЖ ТУРЕЧЧИНОЮ І СИРІЄЮ

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ РОЗГЛЯДАТИМУТЬ СИТУАЦІЮ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Об'єднані Нації. — Савді-арабський король Савд запропонував Сирії і Туреччині своє посередництво у справі їх взаємних обвинувачень в агресивних замірах. Обидві країни прийняли його пропозицію і в найближчих днях мають прислати своїх представників до Дамману в Савді Арабії. Таку вістку принесло савді-арабське радіо. Однак радіостація з столиці Сирії Дамаску неначе заперечила цю вістку, заявивши, що Сирія ніякого посередництва в теперішній ситуації не приймала. З другого боку, вусперечь цьому сирійському запереченню, заповіджено відлет до Савді Арабії сирійського шефа штабу армії генерала Афіфа Бізрі, теперішнього фактичного військового диктатора в Сирії, що його вважають лідером просовєтсько-військово-політичного табору. В Анкарі не потверджено, але й не заперечено арабської вістки. Західні коментатори зауважують, що король Савд має найкращі кваліфікації до ролі посередника в середньо-східніх відносинах, бо це єдиний арабський володар, що його радо і з пошаною вітають в кожній середньо-східній країні. Король Савд, мовляв, має формальний союз з Єгиптом і Сирією, але втримує теж найкращі взаємини з ЗДА, хоч зв'язаний з Америкою союзницьким договором. Король Савд закінчив свою 9-денну візиту в Бейруті, столиці Ливану. Проголошеній наприкінці візити комунікат стверджує солідарність з Сирією, як суверенною державою, і готовість боронити її проти будь-якої атаки з-зовні, але водночас гостро засуджує комунізм, як ворожий арабським цілям.

Тим часом справа Середнього Сходу буде вже в першій половині цього тижня, негайно після від'їзду королеви Єлисавети з Ню Йорку, предметом дебати на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Генеральна Асамблея рішила в минулу п'ятницю 18 ц. м. 66 голосами „за" без жадного спротиву поставити цю справу на свій денний порядок і наради будуть вестись можливо й ніччю, щоб мерщій покінчити їх і вможливити Генеральній Асамблеї продовжування дебати над міжнародним розброєнням. Покищо не сформульовано ще ніякого конкретного внеску, існують тільки суґестії, щоб покликати до життя слідчу Комісію ОН, яка розслідила б відносини на Середньому Сході й в найкоротшому часі звітувала Генеральній Асамблеї про висліди своєї акції. Західні держави хочуть, щоб предметом розсліджування стали також совєтські доставки зброї для Сирії, чого — очевидно — не хочуть Сирія й СССР. Західні держави не хочуть допустити, щоб склад тієї Комісії знову мав таких „невтральних", як Польща й ЧСР, які — бувши в складі міжнародньої комісії в Кореї — внеможливили безсторонню акцію комісії і довели до її розв'язання. В кулуарах ОН говориться теж про можливість вислання міжнародньої поліції над сирійсько-турецький кордон, але для цього треба б спершу збільшити контингент тієї поліції, а далі — здобути фонди для цієї акції. Дебата над цією справою на Генеральній Асамблеї дасть нагоду З'єдиненим Державам ще раз виразно сформулювати свою середньо-східню політику. У цій справі амбасадор Генрі Кебот Ладж бере участь в нарадах у Вашингтоні з державним секретарем Доллесом.

Москва невдоволена заповідженою конференцією ЗДА й Англії

Москва. — Совєтський уряд — як можна було сподіватися — сильно невдоволений заповідженим на цей тиждень приїздом англійського прем'єра Геролда МекМіллена до Вашингтону на наради з президентом Айзенгавером. Совєтська радіостанція з минулої суботи 19 жовтня намагалася пояснити цю конференцію, як продовжування „змови" „західних монополістів" на Середньому Сході. Коли б не було такої змови і коли б Америка дійсно хотіла миру на Середньому Сході — казалось в облудній совєтській радіопередачі — то до такої конференції запрошено б також Совєтський Союз, бо — мовляв — самі Англія й Америка не всилі завести миру на Середньому Сході, що його можна зробити тільки при „співпраці" з Совєтами. Однак, за твердженням лондонських кореспондентів — прем'єр МекМіллен рішуче противиться совєтським залицянням щодо нової конференції „на вершинах", ствердивши, що від часу Женевської конференції „чотирьох великих" у 1955 році Москва не зробила ніодного кроку, який віщував би успіх нової такої зустрічі.

Совєтська півофіційна суґестія, щоб до Вашингтонських нарад включити й Москву, прийшла в 24 годин після проголошення пресовою агенцією ТАСС довгого комунікату в минулу п'ятницю, в якому повторювалось давні закиди щодо американської „змови" проти Сирії та подавалось знову подоробиці щодо турецьких військ, зосереджених над сирійським кордоном і ніби щодо переговорів, які Лой Гендерсон провадив під час своєї подорожі по країнах Середнього Сходу.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар президента Айзенгавера, Мексвел А. Рабб,** заявив, що провідні фахівці від оборонної продукції запевняють, що совєтський „Спутнік" не має жадного військового значення, і тому немає найменшої причини до алярму в цій країні.

● **Нюйоркська філармонічна Оркестра навесні** наступного року почне своє турне по державах Південної Америки, яке триватиме від 4-ох до 6-ох тижнів. Оркестра має відвідати Арґентину, Болівію, Бразилію, Чіле, Колюмбію, Еквадор, Перу, Уруґвай і Венесуелю. Можливо, що вона відвідає також Караїбські острови.

● **У Буенос Айресі** (Арґентина) почали розпродувати сконфісковане майно колишнього диктатора Хуана Д. Перона. На ліцитацію зголосилося коло 4,000 осіб. В перший день продано різних речей на 4,000,000 пезів (100,000 долярів), а всього мають продати на 600,000,000 пезів (15,000,000 долярів).

● **Демократичний сенатор** Майк Менсфілд заявив, що ані Демократична, ані Республіканська партії не виграють політично на подіях в Литтл Року. На думку цього сенатора, обидві партії матимуть у зв'язку з цими подіями витрати. Голова Республіканського Крайового Комітету Мід Алкорн противної думки. Він заявив, що події на Півдні збільшать впливи республіканців у південних стейтах.

У СВІТІ

● **У Львові** — за польськими газетами в ЗДА — Богослужби відправляються лише в трьох костелах: в катедрі на бувшій Капітульній площі, у св. Антонія на Личаківській вул. і св. Марії-Магдалини вгорі кол. Сикстуської вул. У кол. костелі Кармелітів розмістилася фабрика автомобільних частин, а в іншому, неназваному костелі, — фабрика паперу. Величавий, у ґотицькому стилі побудований костел св. Єлисавети на розі кол. вулиць Льва Сапіги й Городецької, також забрано під якийсь склад.

● **Недалеко Сардинії** на дні Середземного моря, на глибині 60 стіп, нурці припадково відкрили мідяний посуд та інші предмети, що їх вік археологи обрахували на 2,000 років. Здогадуються, що це — залишки з розбитого староримського корабля, який мабуть знаходиться десь недалекто на дні. З уваги на несприятливі умовини погоди, щойно з весною наступного року можна буде докладніше дослідити довкільні підводні простори. Коли б дійсно пощастило добути з морського дна староримський корабель, то це була б знахідка безцінної вартости.

● **Альфред і Марта Стерн,** американське подружжя мільйонерів, що втекло із ЗДА після виявлення їх шпигунської роботи на користь Москви, виїхали з СССР назад до Праги. Вони їздили по Совєтському Союзу, як „туристи", а тепер ніби рішили на постійне осісти в Чехословаччині, де з усіх комуністичних країн розмірно найвигідніше жити.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОРОЛІВСЬКА ГОСТИНА

Коли през. Д. Д. Айзенгавер, вітаючи на летовищі у Вашингтоні королеву Єлисавету II, заявив, що він промовляє „за кожного громадянина цієї країни", то казав він повну правду. Всезагальну симпатію викликає її надзвичайно мила й принадна особа, особистого чару якої не заперечували навіть недавні англійські критики деяких, на їх думку, перестарілих звичаїв королівського двору. Розум же диктує шанувати в ній той символ Британського коммонвелту, який в даному випадку, гостюючи на американській землі, є символом англо-американської приязни. Представляючись у своїй відповіді Президентові на вступі до столиці ЗДА як „королева Канади" і підкреслюючи, що вона привозить теплий привіт від „приязного сусіда й вірного союзника", Єлисавета звернула увагу на те, що це — маніфестація приязни Америки не тільки з Англією, а й з Канадою, першою і найважливішою країною Коммонвелту.

Шестиденне перебування Єлисавети II в ЗДА — в Джеймставні і Вільямсбурґу у Вирджінії, у Вашингтоні і в Ню Йорку — переконало 240 мільйонів громадян трьох вищеназваних англомовних країн, чи пак понад 800 мільйонів осіб ЗДА і Коммонвелту, що значення цих відвідин переступало межі куртуазійної міжнародної формалістики. Мільйони американців ентузіястично зустрічали Єлисавету, ще більші мільйони не притаювали розчарування, що не могли бачити її. У цих виявах сердечности був глибокий психологічний і політичний зміст. Сучасне покоління американців відійшло вже безповоротно від думок і почувань своїх предків, які жили в часах англійського Юрія III и американського Джорджа Вашингтона. Читаємо сьогодні гостро-докірливі слова авторів Декляреції Незалежности про „повторні несправедливості й узурпації" тодішнього англійського короля задля встановлення „абсолютної тиранії" в Америці як щось дуже далеке, музейне, величне, але безповоротно минуле. Не може бути також настроїв із часів президента Медісона в ЗДА і Наполеона в Европі, з часів другої американсько-англійської війни. Староримське прислів'я „часи змінюються і ми змінюємося з ними" без решти пристосоване до змін, які за останніх 180 років зайшли в англо-американських відносинах, у вигляді всього світу.

Вирішним для нинішнього часу є існування на сході Европи московсько-большевицького кольоса, який, завдяки своєму імперіялістичному гонові, міжнародній коньюнктурі і помилкам західньої демократії, дійшов до небувалої потуги: всадовився в Центральній Европі і допоміг комунізмові заволодіти велетенськими просторами китайського суходолу. Президент Айзенгавер згадав у своєму короткому привітанні, що вузли американсько-англійської приязни скріпила союзницька вірність з часу останньої світової війни. Але цей союз ще більш скріплює мариво третьої світової війни, викликане політикою, цілями і методами діяння Сов. Союзу.

Здорові нації мають витончений, здоровий інстинкт. Невимовно сердечне прийняття, що його зазнали Єлисавета II і її чоловік у З'єдинених Державах, було пророчистим виявом цього інстинкту американських мас, який змушує їх дорожити вірним і сильним союзником в часі великої небезпеки. Серед пречисленних голосів, що залунали останнього тижня на сторінках всієї американської преси, була м. ін. така цікава заввага, що навіть найбільші англійські критики американської політики чи окремих американських державних мужів ніколи і під найменший сумнів не беруть самого принципу англо-американського союзу. Англійську публічну опінію час від часу хвилюють місцеві інциденти з американськими вояками, консервативний Антоні Іден, як і ліво-соціялістичний Енюрин Біван „не люблять" державного секретаря Джана Фостера Доллеса, англійські часописи кепкують з афери в Литтл Року, а англійські профспілки, славні „трейд-юньйони", хваляться, що у них неможливою була б історія Джіма Гоффи. Але нема в Англії ані політика, ані сірої людини, які не знали б, що безпека їхньої держави і їхніх осіб залежить від сильного й непорушного військово-політичного союзу з Америкою. І хоч може в дещо слабшій мірі, проте, та сама думка притаманна й усім американцям.

І тому таким природнім і логічним буде приїзд англійського прем'єра Геролда Мекміллена безпосередньо після від'їзду його королеви. Знаменитий настрій, що його створила у Вашингтоні візита Єлисавети II, використовують державні керівники Англії й Америки для переведення ділових нарад у цілому ряді наскрізь конкретних питань, що хвилюють нині обидві держави: питань, зв'язаних з боротьбою за існування вільного світу.

Юрій Старосольський

ШЛЯХ ВІД ДЖЕЙМСТАВНУ

У травні 1607 року три невеличкі кораблі причалили до берега широкої ріки — відноги Чесепік Бей у Вірджінії. За ними було п'ять місяців бурхливої, смертю значеної плавби через океан з Англії. Сто подорожних вийшло на суходіл, щоб будувати форт і оселю. Назвали й Джеймставном, на честь короля Джеймса. Сьогодні на цьому місці тільки археологи порпаються, викопуючи з-під землі рештки старих фундаментів. Оселі Джеймставн немає. Але Америка святкує 350-ліття заснування Джеймставну з не абияким шумом. Святкування осягнуло свій вершок, коли на руїни старої оселі прибула Єлисавета II, королева Великої Британії. Англія й Америка об'єднуються в святкуванні. Бо Джеймставн — це була британська „авантюра" не абиякого історичного значення для Британської Імперії; але в Джеймставні — коріння З'єдинених Держав.

Властиво, у відвідинах британської королеви лежить якась іронія історичної долі; може самоіронія, притаманна британському характерові.

Оселя Джеймставн була важливим кроком на шляху будування Великобритійської імперії, яку творила Єлисавета I в шістнадцятому столітті. В мин. тижні Єлисавета II стояла над руїнами не тільки оселі Джеймставн, але й над руїнами снів своєї великої іменниці. Бо Джеймставн був по дорозі не тільки британської могучости, але й по дорозі цих історичних сил, що спричинили занепад цієї могучости. А все ж таки, навіть якби Єлисавета I і її наслідник Джеймс могли своїм розумом передбачати розвиток подій, вони не могли б спинити походу Британії до імперії, отже й до Джеймставну. Британії, можна сказати, було призначено або стати імперією, спертою на морській силі, або пропадати на своєму маленькому острові в ілюзії „блискучого відокремлення".

Причал британців туди, де постав Джеймставн, не був справді першим „Анґльорум ін Вірґініям Адвентус", але він був першим, що перетривав. Джеймставн став мостовим причілком у поході, який почався ще наприкінці п'ятнадцятого століття, в добу великих відкрить. Тоді Европа звернулася — після тисячоліть — своїм обличчям на захід, від малого Середземного моря на великий Атлантійський океан, і на його береги перенесла центр своїх торговельних та політичних сил. Країни того побережжя — Португалія, Еспанія, Голляндія, Франція вже осіли або осідали на нововідкритих землях за морем; вже були імперіями. Але вже маршувала, а радше плилва за ними королева Британського острова. Вже її мандрівні морські лицарі розбили могутню Армаду Филипа Еспанського, і вже починала „Британія рул де вейвс" панувати над морями. Та основа імперіяльної сили в ті часи — і довго ще потім — лежала в посіданні заморських колоній, не так політичних баз, як радше джерела багатства. То мусіла й Британія плисти за море.

Можна сказати, що три ідеї лежали в основі виправи до Вірджінії. Була ідея бідні, грішні душі тубільців навертати на християнський шлях, ідея, що дуже зблідла, коли прийшла справжня зустріч з індіянами.

І була політична ідея. Її висловив один з тодішніх лордів-політиків: „Пару добрих фортець у добрій пристані між Флоридою і Кеп Брітоном завдасть великої шкоди його (еспанського короля) фльоті, а за цим вже й упаде Еспанська імперія".

Очевидно, була й економічна ідея. Вона була не тільки підставою політичної сили, але й практичним стимулом для цих приватних компаній, що експлюатували нові землі. Ця ідея була сперта на вірі, що там, у Вірджінії, „більше золота, як у нас міді . . .", що там „. . . збирають рубіни й діяманти, гуляючи понад морем, і чіпляють їх дітям на шию . . .".

Це все було дуже привабливе, і може за вийнятком першої ідеї хрестоносного походу — було дуже потрібне.

Тим то Джеймс I, за практичним звичаєм Єлисавети I, дав свою ласкаву згоду-„чартер", щоб приватна компанія „певних князів, джентлменів, купців і інших авантюристів", своїми грішми, своїм риском будувала йому імперію — політичну й економічну — так, як раніше будували лицарі-пірати Гокінс, Дрейк, Гілберт чи славний Волтер Ролі.

Отож, ці люди й кораблі цієї „Лондонської Компанії" причалили в Вірджінії 350 років тому, перегортаючи, свідомо чи несвідомо, важливу картку історії. Ми сьогодні знаємо, яка вона була важлива.

Очевидно, перша постійна британська оселя на американській землі — Джеймставн — не була єдиним двигуном усіх майбутніх подій. Напевно приїзд пуритан до Нової Англії в 1620 році мав своє історичне значення може й не менше від Джеймставну. Все ж таки, немає сумніву, що майже кожний аспект теперішньої ситуації чимось корениться в цій маленькій оселі над болотнистим берегом Джеймс Рівер у Вірджінії.

Може це дивно, але першим основним успіхом колонії було саме її перетривання. Не вдалося це, наприклад, попередній оселі в цій же околиці Вірджінії, яку заснував був Волтер Ролі і яка щезла з лиця землі в досі не відгаданий спосіб і тільки в історію увійшла як „Лост Колоні". Правда, і в Джеймставні половина колоністів загинула за півроку: голод, пошесті та індіянські стріли робили спустошення. Писав учасник: „Ніколи ще не полишено англійців у чужому краю в такій мізерії, в якій були ми в цій нововідкритій Вірджінії". Мабуть, пропала б і друга половина залоги, якби не ґеній славного лицаря — капітана Джана Смита — того, що колись утікав з турецької неволі нашими землями, з поміччю наших козаків.

Сьогодні історики признають, що якби не встоявся був Джеймставн, то майже напевно, бодай південна частина теперішніх З'єдинених Держав Америки, стала б еспанською колонією. Еспанці сиділи вже тоді сильно від Флориди до Мехіко і дивилися на північ. Крім того, французи пенетрували й уважали за свій величезний басейн Міссісіпі. Можна снувати різні думки про те, що було б. Може ЗДА не мали б клопоту з південними стейтами, не було б Громадянської війни, Литтл Року. Але й чи взагалі існували б ЗДА?

В кожному разі певне, що Британія, тільки ставши певно в Америці, могла вважати себе за світову імперію. А становище світової потуги зобов'язувало: воно значило для Великої Британії три століття воєн з Еспанією, Голляндією, Францією чи, врешті, з новою потугою — Німеччиною. Раз ставши імперією з посілостями по цілому світі, з господарством, спертим на пануванні над ринками світу — Велика Британія мусіла грати свою ролю. В цю ролю включались і дві світові війни 20-го століття.

По економічній лінії поселенці Джеймставну скоро переконались, що мрії про золото й рубіни в цій частині Америки — нічим не були підперті. То їм припало шукати розв'язки, а через те й рішити про економічну долю Північної Америки. Ця доля, сказати б, народилась у димі.

Ще Колюмб описав курячих індіян і привіз додому їхній тютюн та люльку. Шкідливі звички скоро поширюються, тому й курення „герба санкта індорум" стало модою в Европі, а імпорт з Куби — добрим заробітком.

І ось мешканець Джеймставну, Джан Ролф, той, що одружився з славною індіянською королівною Покагонтас — винайшов, що тут можна було садити й розводити рівно ж добрий тютюн і продавати його в Европі. Кажуть, що внаслідок цього, в 1612 році навіть дороги Джеймставну були обсаджені тютюном, а Лондонська Компанія почала відбивати свої перші втрати. Правда, цей люкративний бизнес привів до того, що король відібрав Компанії чартер і зробив Вірджінію королівською колонією. Але колоністи знали вже свій економічний шлях: замість шукати золота — садили тютюн, а там і інші рільничі культури. На довшу мету це значило, що до Америки почали приїздити не тільки авантюристи, але, головним чином, рільники, люди з ментальністю поселенця й упертого піонера культур землі. Від того й пішла дальша економічна політика Великобританії — очевидно, сперта на меркантальній системі експлюатації колоній для материка. Америка мала стати джерелом сировців та рільничих продуктів, ринком збуту для англійських мануфактурних товарів і омріяним краєм для безробітних, жебраків і волокит. Все йшло гаразд, доти, поки — через півтора століття — не захотіли колоністи робити свою власну зброю, одяг та меблі, а свої сирівці продавати не тільки Англії, а й всюди там, де корисніше. Це й було одною з причин Американської революції.

Правда, це пов'язання наслідків з причинами вже тільки посередньо коренилось у Джеймставні. Натомість, там же сталися три інші події, усі в 1619 році, які прямо вплинули на біг історії.

Одного дня завітав до Джеймставну корабель з Англії, з особливим вантажем: коло сотні молодих дівчат, охочих одружитися з колоністами, щоб, як казали вони, „мужчини почували себе як вдома". Почувати себе як вдома! А це значило — будувати тут, у Вірджінії дім, родину. Осідати на постійне з майбутніми поколіннями, запускати коріння. Це значило багато: початок нового типу колоністів, початок постійного поселення, з усіми психологічними, економічними чи політичним наслідками. Може у цьому й була основна різниця між колонізацією Північної і Південної Америки. На півдні — король, португальський чи еспанський, посилав своїх людей, військо-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЩЕ ОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ РОСІЙСЬКИХ СОЛІДАРИСТІВ

Відома із своєї самореклями та блофування організація російських солідаристів Національно-Трудовий Союз (НТС) і редакція її видаваного в Західній Німеччині органу „Поссв" увели моду відбувати кожного року многолюдні конференції, присвячені буцімто проблемам антикомуністичної боротьби.

Така конференція відбулася рік тому, 10 й 11 вересня (у Франкфурті над Майном) і взяло в ній участь понад 300 делеґатів НТС з усіх країн світу, гостей та обсерваторів. Головні доповідачі на цій конференції Романов і Поремський запевняли закордонних журналістів у своїх доповідях, що „наступила стадія переможної революції російського народу і остаточного упадку комунізму", і що треба чекати неминучого і вже близького розвалу совєтського режиму, до чого причиниться передусім . . . НТС своїми „революційними діями" на території Совєтського Союзу.

Від часу цієї конференції минув цілий рік. Совєтський Союз не завалився під ударами солідаристів, події також не принесли ніякого потвердження „р е в о люційних дій" НТС в СССР, але все це не перешкодило цим же самим солідаристам скликати й цього року чергову, ще велелюднішу конференцію знову ж таки для розгляду „першочергових завдань і проблем" веденої буцімто солідаристами а н т и комуністичної боротьби.

Відбулася цьогорічна конференція „Посєву" знову ж у Франкфурті над Майном 13-15 вересня, і організатори її хваляться, що взяло в ній участь понад 500 осіб, в тому числі 176 чужоземних журналістів, політиків, учених і письменників із 41 країни світу. У програму конференції входила низка доповідей вже не тільки самих солідаристів, але й деяких незорієнтованих представників п о н е в олених Москвою народів, між ними польського політичного діяча Л. Вінарського, учасника минулорічної революції на Мадярщині Ференца Відовіча та ін.

Не зважаючи на те, що в реклямних повідомленнях про конференцію раз-у-раз підкреслювано першочерговість питань „а н т и к омуністичної боротьби", доповіді солідаристських доповідачів були присвячені не справі боротьби проти комунізму і комуністичного режиму, але перебудові державного ладу і життя вже після . . . ліквідації большевизму. Свідчать про це вже самі теми прочитаних доповідей: „Першочергові заходи для перебудови державного життя в Росії" (А. В. Свєтланіна) і „Зовнішня політика визволення Росії" (А. П. Столипіна). З цілком академічною темою виступив і голова НТС Е. Р. Романов — той самий, що минулого року балакав про неминучий і недалекий вже упадок комуністичного режиму в Росії, якою то назвою визначають солідаристи всю територію СССР. Говорив Романов цього року вже тільки про „перспективи сучасного етапу революційної боротьби в Росії".

До участи в конференції запрошено, мабуть, з огляду на безупинні обвинувачення солідаристів в антисемітизмі, якнайбільше п р е д ставників жидівських організацій, між ними провідника товариства Ізраїльсько-Русской д р у жби М. Кабірі, провідного діяча ізраїльської партії Херут Ю. Шехтера, ізраїльського публіциста і письменника Ю. Марголіна та інших.

Як і минулого року, звербували солідаристи до участи в конференції також представників різних поплентацьких груп — Об'єднання вірменських борців за свободу (Г. А. Сааруні), Калмицького комітету (Е. Я. Лукьянов), Українського Освободітельного Двіженія (І. Чаплинський та Р. Яготинський) і Азербайджанського Національного Об'єднання (М. М. Садик). Усі вони нічим особливим на конференції себе не проявили: хіба тим, що гучно оплескували організаторів, які оплатили їхній приїзд і перебування у Франкфурті. Мали брати участь в конференції і представники болгарської, юґославської, альбанської та румунської еміґрацій, але їх прізвища, як і їхня справжня національна й організаційна приналежність, невідомі.

Треба сказати, що цього року поважніші европейські й американські газети не приділили цій конференції майже ніякої уваги, мабуть вже зорієнтувавшись, що таке солідаристи, яке їх минуле і що означає їхня „революційна боротьба". Повірили солідаристам на слово тільки деякі ще не зорієнтовані кореспонденти французьких газет, між ними й „Фіґаро", які розписалися з пеанами про „революційну акцію" НТС.

Із заявами про близький упадок комуністичного режиму Поремський і Романов цього року не квапилися, зважаючи, мабуть, на прикрий досвід з минулорічним блофуванням.

СОВЄТСЬКИЙ САТЕЛІТ — І ЩО ДАЛІ?

Лондон. — В нашій добі, повній несподіванок, одною з найбільших є совєтський сателіт, пущений у небесну безконечність 6-го жовтня. Що Москва не хотіла навіть почекати місяця до 40-ліття ювілею большевицької диктатури, показує, що мотив пускання сателіта був не науковий, а тільки політично-стратегічний: Кремль хоче показати наявно свою перевагу не тільки своїм противникам та прихильникам, але й державам невтральним та „невтралізуючим".

Коли не так давно Хрущов похвалився був тим, що совєтський уряд має ракетові прилади, здібні переносити бомби через моря й океани, то в більшості преси Великобританії уважали ці заяви за вигадку. Тепер, коли совєтські техніки змогли послати сателіта, помітно всюди немалий переполох. Правда з куртуазії політичні діячі Об'єднаного королівства висловлюють своє задоволення успіхом совєтської техніки, але це „сміх на кутні". Кожний розуміє, що Москва постарається використати свою перевагу „на 100 відсотків", — політично, економічно й стратегічно.

Очевидно, тепер Москва буде ще активніше вести свою підривну роботу на Середньому Сході, щоб там мати своїх сателітів. Сирія — це тільки початок. Хрущов знає, що робить: даючи зброю Сирії та Єгиптові, Москва хоче спровокувати війну між арабами та Ізраїлем. Байдуже, як та війна скінчиться: Москва знає, що заколот у нафтоносних країнах викликав би в країнах Західньої Европи господарську кризу, безробіття, невдоволення в народних масах. Така ситуація дала б шанси для впливу комуністів у державах, зруйнованих господарською кризою.

Чи має Москва намір зліквідувати „капіталістичні держави" блискавичною війною, себто одним ударом? Цього наміру диктатори СССР ніколи не зреклися, бо ж Ленінова теорія каже, що зудар між світами — „соціялістичним" і „капіталістичним" неминучий.

Але, щоб війну виграти за одним ударом, треба мати пригноблюючу перевагу над противником. Гітлер не мусів з Чехією воювати, обмежився погрозами і цим примусив чехів до капітуляції в 1939 році. Однак, такої великої переваги супроти союзу західніх держав Москва не має і напевне не матиме.

Все ж треба пам'ятати, що в диктаторській країні доля народу знаходиться в руках малої групи людей, навіть одиниць. Диктатори часто мають велику спокусу почати війну, коли собі уявляють, що мають шанси на легку перемогу: надія на перемогу повела Гітлера з Муссоліні на воєнні авантюри. Большевицька ідеологія твердить, що совєтська держава може вести „тільки справедливі війни". Отож, кожна війна, яку почав би уряд СССР, буде „справедлива".

Знаючи це і могутню підготову совєтської імперії, вільний світ мусить бути тепер особливо на сторожі. Коли Москва зможе одним ударом знищити всі летунські бази вільного світу, тоді спротив совєтській інвазії був би наперед засуджений на неуспіх. В цих обставинах, щоб забезпечити свою оборону і можливість відплати, держави вільного світу мусять шукати виходу: очевидно, велику частину атомових бомб доведеться тримати постійно в повітрі, щоб противник не знав, де знаходяться найбільші знаряди знищення і не міг на них кинути свої сили.

Совєтський сателіт змінив відношення сил між СССР і вільним світом. Тон московських диктаторів зробився ще більше самопевний, і це немалу турбує громадян Об'єднаного королівства. **А. П.**

Оксана Волчук

ВЕРХАМИ СІЄРРИ НЕВАДИ

(З мандрівного щоденника)

(7)

Поспішаємо як можемо, але дорозі й кінця не видно. На додаток, мені починає поболювати ліва нога в кістці; вона трохи спухла і глухо відчувається при кожному напружуванні м'язів.

Минуло доброї півтори години, коли по обох сторонах стежки почали з'являтися зелена трава, замаєні кущі, а вгорі поміж вершечками дерев замайорів копулястий шпиль Гаф Дому. Ми з полегшею зідхнули. Незабаром дійшли ми до роздоріжжя, з якого чотири дні тому підходили на Кловдс Рест.

Сонце вже звертало до заходу і все кругом затягалось передвечірньою імлою. Біле камінне плято порізали довгі спокійні тіні. З людей тут вже не було нікого. Робимо короткий відпочинок, щоб бодай трохи помитись і привернути людську подобу.

Схід в долину відбувався швидше, як ми того сподівались, хоч моя нога щораз більше давалась взнаки.

Біля „центру" в долині Йосемайт гамірно і людно. По середині площі горить велика ватра, біля якої хтось пробує бавити дотепами публіку, у відкритому „театрі" голосно оплескують співачку в червоній сукні і блискітках, здалека погукує джаз.

На наші шишки чи може на нас самих оглядаються, як на людей із „дикого Заходу". В кафетерії з апетитом вечеряємо, хоч воно якось незручно сидіти за столом з серветкою на колінах і держати в руках ніж та виделку.

На ніч, замість розкладати власне, віднаймаємо шатро, в якому ліжка з матрацами та подушками, умивальня, електричне світло і т. п. Рішаємо вранці їхати далі на південь до Секвоя Нешенел Парк — випадової бази на Мавнт Вайтні.

Вранці сідаємо в автобус з усім нашим багажем та шишками, і за хвилину прощаємось з соняшною долиною Йосемайт.

Автобус з відкритим дахом посувається поволі Вейвона Ровд, спиняючись біля всіх тих монументальних витворів природи, які зустрічаються по дорозі. Ось імпозантні кам'яні вежі Кетедрал Спайрес, водоспад Брайдел Вейл, яким вітер колише і розвіває, наче б він справді був з тюлевої тканини, ось „Задуманий", — невелика формація природно укладеного каміння, що нагадує відомий твір Родена. Врешті остання зупинка на т. зв. Інспірейшен Пойнт, з якого ще раз видно далеку вже долину Йосемайт, що потонула в ранішній імлі, і незабаром — все вже за нами.

Їдемо на південь до Маріпоза Грови — одного з небагатьох вже скупчень секвой — дерев-велетнів. Хвилястою серпентиною п і д н і м аємося вгору і незабаром в'їжджаємо в тінистий ліс.

Наче колони старовинних грецьких святинь, стоять великі ржаво-руді стовбури дерев, і тільки, коли закинути голову назад, можна побачити їхні буйні зелені корони. Це прямі нащадки тієї Секвоя Ґіґантеа, яка росла тут мільйони років тому, коли більша частина нашої землі була ще вкрита водою і нею правили потворні дінозаври. Протягом того часу кількакратні землетруси пересунули гори, з ревом вибухали вулькани, в катаклізмах природи зникли з лиця землі дінозаври, а „великі дерева", що давали їм тінь і захист, перетривали до сьогодні.

Опинившись серед тих велетнів, людина мимоволі замовкає, щоб своїм голосом не порушити маєстатичної тиші віків, яка тут панує. Багато з цих дерев вже стояли тут, коли китайці огороджували себе своїм славним муром, коли поставали й валилися старовинні імперії, коли сходила Вифлеємська Зірка. Їх незвичайна відпорність дозволила їм перетривати десятки століть, і тільки блискавки та лісові пожежі позначились на них чорними близнами.

Найстарші з них заслужили собі на окремі назви, здебільша імена генералів та президентів. Справжній ріст і вік тих велетнів можна схопити хіба тільки порівняльно. Наприклад, „Генерал Шерман", що вважається за найбільше і найстарше з дерев на світі, має 272.4 стопи висоти, тобто висоти 16-поверхового будинку, обвід його — 101.6 стопи, а максимальний діяметр — 36.5 стопи. Самий його пень дав би стільки дерева, скільки можуть дати 20 акрів звичайного соснового лісу. Одна тільки галузь, що росте на 120 стіп понад землею, має 140 стіп довжини, тобто більша, як будь-яке дерево в східньоамериканських лісах. Вік „Генерала Шермана" і ще кількох подібних йому велетнів, обраховують на 3500 — 4000 років.

Але є докази, що існували дерева ще більші як „Генерал Шерман". Після необачної лісорубки, до якої кинулися в 1880-их роках, з великої частини цих лісів залишились тільки зруби і трясовиння, поломані та розкидані секвої. В Каляверас Джордж Стейт Парку знайдено м. ін. пень, на якому могло танцювати 32 пари, в тому ж самому парку росло дерево, що мало 100 стіп в обводі і 400 стіп висоти.

Свій довгий вік ці дерева завдячують головно надзвичайно відпорній корі, що має інколи 2 стопи завтовшки і містить велику кількість таніну, який не тільки надає їй характеристичного р ж а вого забарвлення, але в першій мірі охороняє від грибків та інших шкідників. Кора ця є рівночасно дуже поганим провідником тепла та електрики і діє як азбест під час пожеж. Зустрічається багато секвой із зовсім випаленою блискавками серединою, що чорним комином тягнеться вздовж дерева, а все таки й ці дерева вгорі зелені і живі завдяки надзвичайній їх здібності продукувати нову кору, що вкриває рану здоровими тканинами. Біля Санта Круз знаходиться дерево з колосальним дуплом, в якому ген. Фрімонт влаштував собі свого часу військову квартиру. Тоді ще можна було зайти до середини в майже випрямленій поставі, сьогодні „двері" вже настільки загоїлися, що людина входячи мусить згинатися.

Про все це довідуємося від нашого провідника та з численної літератури в невеличкому музеї, біля якого зупиняємося на обідову перерву.

Раннім пополуднем залишаємо Маріпозу і спускаємося до Сан Джоаквін Велі. Околиця нецікава — поля з висохлою травою, невжитки, тільки тут і там креслаті „жовті" сосни з довгими густими шпильками. На сході лагідними ліміями рисується підгір'я Сієрри Невади. Завдяки ірригації країна ця славна своїми плянтаціями винограду. Центром продукції вина є Фресно — остання зупинка нашого автобуса.

Фресно — типове американське містечко з „Мейном" посередині, з невеличким — обов'язково на взір Капітолю — Сіті Голлом, в якому, крім міської управи, міститься ще суд і в'язниця. В неділю вулички майже безлюдні, все закрите, так, що навіть важко знайти ресторан, тільки в затишному пальмовому садку довкола „історичної" гармати, дрімають на лавочках „емерити" і по китайській дільниці вештаються якісь підозрілі, підхмелені типи.

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

ШЛЯХ ВІД ДЖЕЙМСТАВНУ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

виків, на окупацію країни та збирання данини. Там ішов похід конкістадорів, які підбивали землі й народи, а не мирно і „приватно" колонізувати. Там був військовий режим, а культура, релігія, адміністрація йшли шляхом переможного походу. Ось чому там Еспанія вдержалася на пів століття довше, ніж Британія в Північній Америці. Але там, у більшости країн головним населенням залишились тубільчі індіяни, колись невільники короля, не винищувані, бо цінні як платники данини.

В Північній Америці йшло поселення людьми, які тут хотіли оставатись із різних причин. Вони зривали з материком, вони з покоління в покоління забували короля й владу в далекій Англії; вони психологічно зірвали з Европою і на цій землі, в новій батьківщині, запускали коріння. Вони почували себе незалежними до такої міри, що за півтора століття були готові прийняти політичну незалежність, як факт. І ще одне: це ті постійні поселенці, піонери власної — не королівської справи, стали в природньому конфлікті з тубільчим населенням. Для обох не було місця. І хоч змагання були жорстокі, блідолиці поселенці корчували землю все далі й далі на Захід. Конфлікт був повільний, тривав століттями і привів до практичного винищення індіянських племен. А це все, можна сказати, почалося від отого вантажу дівчат, що прийшов кораблем до Джеймставну в 1619 році.

Того ж року причалив там інший корабель, з іншим вантажем: з першим транспортом негрів-невільників. Може тепер американці жалують, що впустили цей перший корабель до пристані. Тоді ж він почав певний економічний розвиток країни. На півдні негр став необхідною робітною силою плянтації — пізніше, на півночі теж добрим товаром у торговельному обороті. З приходом невільників росли великі плянтації, особливо бавовника. Вони стали й економічною основою південних колоній чи, пізніше, стейтів, особливо, коли Вітні винайшов свою машину очищувати бавовну. Це у великій мірі завдяки невільникові-негрові Південь став могутній бавовною і певний її непоборної сили. Напередодні Громадянської війни сенатор Гемонд з Південної Каролайни заявив гордо: „Без одного пострілу ми можемо покласти світ біля наших ніг, якщо вони (північні стейти) розпочнуть війну... Ніхто не може вести війни проти бавовни... Жадна сила світу не відважиться на це. Бавовна — це король!" Помилявся сенатор. Але справді, в Громадянській війні 1861-го року бавовна і взагалі господарська плянтаційна система Півдня були в конфлікті з промисловим господарством Півночі, і конфлікт цей заважив на початкові війни, а потім і на її висліді. І теж головно через експлюатацію негрів на плянтаціях невільництво стало одною з моральних причин цієї війни. А на соціяльному ступені невільника росло й переконання про нижчість його раси, що й досі спричиняє стільки болю голови цій країні. І знову можна сказати, що це все почалося в Джеймставні того пам'ятного 1619-го року.

Тоді ж сталася в Джеймставні ще й третя подія не абиякої ваги. У малій церковці оселі відбулося перше зібрання громадського „парляменту", чи громадської ради. Байдуже сьогодні, які права мав цей парлямент як дорадче тіло губернатора. Але важливе те, що колоністи домагалися й дістали право говорити, а потрохи й рішати про свої справи. Від того часу „берджесес", як їх звали, стали типовою формою управління у британських колоніях в Америці. В Джеймставні почалася традиція американської законодавчої системи, участи громадян в управлінні. Ця демократична установа росла в силі, і хоч пізніше, вже за нової конституції ЗДА, їй прийшлось боротись з виконною владою за примат — популярність її залишилась величезною, і вона стала частиною американського правового світогляду, як заборола громадянських прав, свобід і т. д. У старій Вірджінії цей стейтовий конґрес став забором і незалежницьких тенденцій у 18-му столітті. Це там кликав Петрик Генри на світанку Американської революції: „Дай мені Боже волі, або дай мені смерти!" Це там доручили Генрикові Лі запропонувати на Континентальному Конґресі 7 червня 1776 року, що „З'єдинені Колонії є, і по праву мусять бути вільними й незалежними державами".

Правда, ця незалежницька тенденція не була повністю всеамериканською, а була радше реґіональною: була виявом патріотизму колонії Вірджінії, потім стейту Вірджінії, так, як були й інші стейтові патріотизми. Коли вже виборено від Великої Британії незалежність усіх 13-ти колоній, то цей реґіональний патріотизм — ідея суверенности кожного стейту — малощо не розбив конституційної конвенції. Він і тягнеться червоною ниткою через американську історію: він лежав в основі Громадянської війни і відчувається ще й сьогодні в конкуренції федерального президента із стейтовим губернатором і в конфлікті в Литтл Року.

Оселя Джеймставн не перетривала навіть сто років. Наприкінці 17-го століття її покинули на поталу комарів і болот, і столицею королівської колонії Вірджінії став Вільямсбурґ. Але з поміччю уяви ми можемо легко знайти в Джеймставні коріння майже кожного аспекту сьогоднішньої ситуації в Америці, а то й, через неї, у світі. Можна твердити, що там почалося, ще в лоні британської матері, життя З'єдинених Держав Америки, почався їх шлях до могучости — політичної й економічної, а може радше економічної, що привела до політичної, з усіми її проблемами світової потуги.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Концерт М. Мінського на фонд Капелі Бандуристів.

Насправді, наголовок цих рядків повинен бути в (граматичній) множині — мова бо тут про голос нашого мистецтва і про голос співака, що давав концерт на одну велику ціль, і про голос нашого мистецького ансамблю, що цю велику ціль хоче реалізувати, і про голос організаторів, що цю велику ціль хотіли підтримати. Навіть голос автора цих слів, який справді теж „має допомогти", можна сюди „згори" зарахувати...

Це вступ. Річ властива: наша славна Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка велике діло задумала — в довше турне по Південній Америці, Европі й Азії вибратися. З погляду внутрішньої політики таке турне мало б розсіяним по світі українцям принести запах рідного „свиан-зілля", а з погляду зовнішньої політики — „зревольтувати" байдужий до української справи світ (подібно, як його колись револьтував хор Кошиця).

Що й казати, ідея велика. І для цієї ідеї наші бандуристи не жаліють ніякого труду, ніяких жертов не бояться (старші віком члени капелі рискують утратою „сеньйориті", а тим і спроможність дістати потім працю деинде). Словом, на фронті бандуристів усе готове до походу. Лишається тільки фінансування походу — справа, якої самі бандуристи поладнати не можуть. В цій справі вони звернулися до рідної громади й... переконалися, що їхній голос „вопіє" — лунає в пустині. А той голос просив так мало: хай кожна українська, працююча зарібково, людина дасть на подорож бандуристів одного доляра...

Щоб не говорити в пустині (читай: до пустині!) бандуристи звузили простір, замкнули його чотирма стінами — стелею і наповнили співом. В суботу, 5 жовтня ц. р. вони вислали до Клівленду нікого меншого, тільки оперного співака, Михайла Мінського, щоб співав у користь капелі. В пізнішому часі, як зачуваємо, такі й подібні концерти, з доходом призначеним на поїздку бандуристів, мають відбутися й по інших містах.

Але вертаймося до Клівленду. Отже, доляр, про який просить Капеля Бандуристів для реалізації свого великого задуму, цим разом мав іти з кишені навіть не „даром", тільки за цілий концерт співака з маркою. — Все ж, голос співака „вопів" майже в пустині. На залі в добру тисячку місць була сотня (з малим „гаком") людей... І то тоді, коли в хаті майже кожного „політичного" стовбичить піяніно ($5 — 1,000 вартости), а кожна його дитина вчиться — як не співати, — то обов'язково на чомусь грати. Не приходили навіть ті, яких цілі родини втілені „возлюбленики муз і ґрацій"...

В пустині „вопів" голос співака, до пустині говорив представник Капелі Бандуристів. Ефект: ті, що прийшли, пересвідчилися, що „хто швидко дає — той ... тричі дає". Крім білету вступу, слухачі мусіли ще давати доляра датку на Капелю (за те дістали її фото), а крім того їх сердечно запрошувано дати ще даток на поіменний список... В той час розумна більшість спокійно сиділа собі вдома й ні разу не дала. То є громада, „політична еміґрація" „і краса і держава"!...

Говорити про співака й його спів авторові цих рядків доволі незручно: я, не при хаті кажучи, з... тіловиховної бранжі. На щастя автора, клясична „кальон-к'-аґатгон" (гарне й добре) в загальних обрисах всім і всюди зрозуміле.

(„Тіловиховна" оцінка автора співу п. Мінського покривається в більшості з тією оцінкою, яку подав п. Цепенда в надрукованому нижче дописі з Дітройту і тому її для заощадження місця — пропускаємо. — Ред.).

В закінчення — ще щось для Клівленду. Після дуже невдалого іспиту зрілости на згаданому концерті, в суботу, 26 і в неділю 27 жовтня, місцеву громаду жде новий іспит. Не було в Клівленді театру, можна було нарікати, мовляв, діти не бачать хоч би куска України на сцені. Отже, режисер Микола Крижанівський зібрав поважні мистецькі сили й, при співпраці хору „Гомін" у згадані дні ставить у Народному Домі" Шевченкового (за поемою) „Невольника". Буде направду на що подивитися. Подбайте ж, дорогі Батьки, щоб було кому подивитися! Для Вас і, головно, для Ваших дітей люди витрачають дорогий час і надірвані сили. Докажіть цим людям і собі самим, що в багатотисячній громаді Клівленду є з ким і є для кого!...

О. Гайський

Дітройт, Міш.

Концерт М. Мінського.

Український Дітройт ставиться до особи нашого соліста-баритона з надзвичайною теплотою. Доказом цього може бути заманіфестована численна участь на його самостійному концерті в Укр. Народному Домі при вул. Мартин. Безперечно, причиною такої фреквенції була ідея, щоб дохід з цього концерту призначити для Капелі Бандуристів, яка готується до виїзду за океан — до Европи.

Програма концерту, оновлена сольовими творами визначних композиторів — Дума М. Фоменка, Арія Богдана з опери „Богдан Хмельницький", Огні горять у новій обробці А. Карпатського, Гей Волошин — В. Грудина, Привіт Тобі, мій друже — Ю. Мейтуса, Ізза гаю сонце сходить — Я. Степового, Місяцю князю — М. Лисенка і інші. Під цим оглядом наш соліст домінує над іншими виконавцями — і за це йому належиться публічне признання і побажання, щоб і у будучності йшов цією дорогою.

Вокально - технічно і інтерпретаційно М. Мінський щораз більше стабілізується. Емісія голосу щораз більше поправна — його середні тони заокруглені — приємно звучать. Наш соліт у великій мірі позбувся висказування своїх почувань при виконуванні пісні — надмірним форсуванням голосу і не надто часом бажаною для ока глядача мімікою. Голос — спів має захопити слухача — а міміка це театральний засіб, потрібний в операх, оперетах чи інших музично сценічних творах.

Це усвідомив собі у великій мірі наш соліст — і це вийшло у його користь. Його горішні тони, — які так часто чуємо, головно при закінчуванні пісні — навіть тоді, коли композитор того і не бажав собі — виходять майже перфектно.

Коли не раз поспитаєте соліста, чому обов'язково майже кожна пісня мусить закінчуватися високим тоном з ферматою, часто почуєте відповідь: „знаєте — композитор не був співаком, тому і не брав під увагу цього співацького ефекту, який так поборюють музичні фахові критики, а який любить більшість публіки. Не раз, мовляв, чоловік глибоко заслуханий і здрімається, а коли співак вдарить гору, то і очуняєш і тоді оплескуєш бравурніше. Тут наглядно бачимо, що соліст мусить бути і не злим психологом і дипломатом — головно тут в Америці. Тому соліст, знаючи з практики, які пісні публіка краще сприймає, вибирає при кожній нагоді переспівані пісні — щоб задоволити публіку". М. Мінський вибрав дуже дипломатичну дорогу. Оновлює програму піснями різних музичних жанрів, тому для кожного слухача щось знайдеться.

Тому українська публіка любить свого соліста. Його ім'я ми бачимо на програмах наших українських осередків: Ню Йорк, Филаделфія, Шикаґо, Бостон, Дітройт, Торонто і інші.

Його останній концерт у Дітройті це черговий і заслужений успіх нашого мистця.

Ми віримо, що М. Мінський ще не осягнув своєї мистецької кульмінації, бо молодий мистець дозріває з кожним концертом, аж доки не осягне в рямах своїх мистецьких спроможностей мистецьких вершин у кожному відношенню.

Виходячи з заложення, що музична критика має виховувати виконавця і публіку, вказано було б, показати нашим солістам виконавцям більше серця і любови. Мусимо належно оцінити їх намагання в плеканні української пісні, яка нам усім така дорога. Це станеться тоді, коли концертові залі будуть заповнені слухачами, які з повним і свідомим зрозумінням підуть назустріч нашим солістам. Не маємо їх багато — тож шануймо їх. Український Дітройт задоволений концертом М. Мінського — жде нетерпеливо на нову мистецьку атракцію — на виступ дорогоо гостя з Европи — першого тенора королівської опери у Бельгії. Ця атракція це — Мирослав Скала - Старицький, який 27-го жовтня перший раз виступить у Дітройті.

К. Цепенда.

Ню Йорк, Н. Й.

Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій.

Одною з ділянок праці Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, як Відділу Українського Конґресового Комітету Америки на терені Ню Йорку є імпрезова референтура.

Завдання тієї референтури є: а) відзначити відповідними святкуваннями загально національні роковини, якими згідно з постановою Українського Конґресового Комітету Америки є: Листопадові Дні, Свято Самостійности й Соборности та Шевченківське Свято, б) влаштовувати загально-національні маніфестації та походи, коли для того заходить потреба, в) координувати працю загалу Українських Організацій на терені Ню Йорку в ділянці імпрез, а зокрема дбати про те, щоб імпрези були розміщені належно в часі й одні другим не перешкаджали. Тепер іде підготовка до відзначення 39-тих Роковин Листопадового Чину, що відбудеться 3-го листопада 1957 р. у Вашингтон Ірвінг Гай Скул.

Комітет уже подумав про величаве відзначення 40-ліття Української Самостійности та Соборности на день 19 січня 1958 р. у Мангеттен Сентер при співучасти високих американських та українських достойників. Комітет робить заходи, щоб той день був проголошений Українським Днем так у місті Ню Йорку, як і в цілому стейті. Важною річчю є, щоб в той день, коли на ратуші міста Ню Йорку повівати буде побіч американського зоряного прапору український національний прапор, також на приміщеннях усіх наших установ та приватних домах усіх українців повівали такі прапори. Такі прапори можна буде набути в українських крамницях Ню Йорку. Також заплянувано видати окремий журнал, присвячений тим роковинам. Святкування Роковин Тараса Шевченка визначено на день 9 березня 1958 р. у Вашингтон Ірвінг Гай Скул. 26 квітня 1958 українська громада, як кожного року, візьме участь в Параді Льояльности. Та наша участь мусить бути ще численніша, а зокрема якнайкраще зорганізована. Всякі інші імпрези влаштовують в засаді поодинокі організації, чи групи організацій, у скоординованому порядку. Щоб на той сам час не визначувано кількох імпрез, запроваджено окремий календар - термінар і проситься всі організації і приватних ініціяторів імпрез зголошувати усі заплановані імпрези до Комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій Ню Йорку, 140-142 Друга Евню (Український Народний Дім) вписувати в той календар - термінар. У випадку колізії, комітет буде старатися допровадити до якнайкращого розміщення запланованих імпрез. Треба тільки повної співпраці усіх заінтересованих у тій ділянці.

В. В.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Бейкер закликає і підприємців і затруднених до боротьби проти інфляції

Остін, Тексас. — Віце-президент і директор „Стендарт Ойл Компані" Гайнес Г. Бейкер промовляв на форумумі закликав підприємців і затруднених до помочі в боротьбі проти інфляції. Директор Бейкер сказав, що треба визнати спільноти інтересів між працедавцями й робітниками і треба, щоб між ними було більше безпосередніх контактів, а тоді обидві сторони будуть дбати про збільшення продукції, а не про збільшування цін на товари і робітничих заробітків. Директор Бейкер твердить, що і працедавці і затруднені повинні мати спільну ціль - припинити інфляцію, яка загрожує добробутові цієї країни.

Домагаються опублікування матеріялів слідства в справі зникнення д-ра Ґаліндеза

Вашингтон. — Міжамериканське Пресове Товариство домагається, щоб американський уряд опублікував висліди слідства в справі зникнення лектора Колумбійського університету д-ра Х. де Ґаліндеза, про якого немає вістки від березня 1956 року. Політичні втікачі з Домініканської Республіки твердять, що д-ра Ґаліндеза викрали з Ню Йорку прихильники уряду Трухільйа на літаку, яким пілотував американський пілот Джералд Мирфі, який також зник в тому самому часі. Це саме товариство вирішило викинути з своєї організації часопис „Ля Насіон", який появляється в столиці Домініканської Республіки.

Спорт

З УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ

Інститут Просвіта — Київ 4:2

Вінніпег. — (УС) — В товариському матчі футболісти СК Інститут Просвіта, перемогли гостей УФК Київ Міннеаполіс, ЗДА — вислідом 4:2. Місцеві копуни показали на грищі Александер Парку більше завзяття — і перемогли б. чемпіона екстракляси стейту Міннесота.

Тигри виграють українські дербі Міннеаполіс!

Міннеаполіс. — (УС) — В серії першенств найвищої кляси футболу Міннесоти відбулись місцеві „українські дербі" між клюбами УСК Тигри — і — УФК Київ. Зустріч закінчилася виграною Тигрів 2:0. Перемоги здобули Тигри завдяки кращій лінії помочі та більш пробоєвій грі нападу. Інші висліди: Кікерс — Вікінг 5:0, Вікторія — Ст. Паув „Б" 5:1, Польонія — Контакт 6:1.

УКРАЇНА (МО) ЕЛІМІНУЄ ГУНҐАРІЮ 6:5

Стецьків — тузом пів-фіналу. Шнайдер — ловить карні.
Серія виграш 4:2, програ 2:3

Монтреал. — (УС) — Ст. Україна (Мо) — чемпіон Канади, виелімінувала місцеву Гунґарію, в осінніх грах пів-фіналу — за чашу Н. Ліґи вислідами 4:2 і 2:3 — взявши перевагою воріт 6:5 — завзятих мадярів. У фіналі Україна зустрічає італійців Канталію.

I матч — Україна (Мо) — Гунґарія 4:2 (4:1)

Перед великим фіналом Канади — в товариській грі Гунґарія перемогла СТ Україну найбільш прикрим результатом сезону — 0:8 (!). Остання гра — була емоційна, завзята, гостра — і виявилась скромним реваншем, за попередню програну (0:8). Станковіч — з подачі Кіралі дає ведення Гунґарії 0:1. Мек Вікар — контрує далеким стрілом ю Україна рівняє — 1:1. Це історія перших 30 мін. У 32 мін. — Україна сильно контратакує. Стецьків — мимо контузії вилиці, пенетрує дефенз Гунґарії і підносить до 2:1. У 39 мін. — цей сам змагун, не звертаючи уваги на болючу контузію, переводить гарний мет 3:1. У 40 мін. дить карний матч 3:1. У 40 мін. гарна комбінація Снилик — Сеник — використана Васьковим — підвищує вислід України 4:1. Коротко перед пів-грою, Шнайдер воротар України боронить карний мет Кіралі. По зміні — гра далі гостра, Україна держить кріпко рузультат і тільки в 12 мін. стріл Бенке находить дорогу у ворота України, яка виграє 4:2.

II матч — Україна (Мо) — Гунґарія 2:3 (0:2)

Відплатні змагання, хоча програні Україною 2:3, увінчались тріюмфом чемпіонів, які виелімінували результатом 6:5 сильних мадярів, від фіналу чаші Н. Ліґи. Зустріч дуже напружена! Станковіч — скоро дає ведення Гунґарії 0:1. Золтан Телі — підвищує до 0:2, по подачі Кіралі — і серія пів-фіналу нерішена 4:4. По зміні в 11 мін. Гунґарія веде 0:3 — карний мет за фавл проти Телі — Станковіч посилає в сітку України. В 14 мін. напасникові України — Решу вдається в підворітньому замішанні змінити стан на 1:3 — і вирівняти наново серію пів-фіналу — 5:5.

Про перемогу України і фінал — рішає стріл Стецькова — 2:3 — тотальна перевага України 6:5 воріт. В кінцевих мінутах Станковіч має шансу рівняти з карного мету (6:6) — але Шнайдер обороняє виграну. Україна входить до фіналу чаші Н. Ліґи.

Київ перемагає Польонію 4:1

Міннеаполіс, 6 жовтня. (УС) — В футбольних першенствах екстракляси стейту Міннесота — УФК Київ Міннеаполіс переміг високо СК Польонія 4:1. Інші висліди: Вікторія — Вікінґ 3:2, Ст. Паул „А" — Контакт 9:1. Київ Іб — програв проти Кікерс 0:5.

Чорноморська Січ громить — 11:2!

Нюарк, 6 жовтня. (УС) — В першенствах кляси „Б" стейтової ліґи Ню Джерзі українські футболісти Чорноморська Січ, Нюарк, перемогли під час сильного дощу Патерзон Індіпендент СК рахунком 11:2. Це найбільша виграна наших нюарських спортовців. В цій самій групі Ню Бронсвік „А" переміг Айришів 8:0, Італія Савоя — Калябрія 1:0.

У вищій клясі — „А" — в якій виступає УСК Січ Елизабет — відбувся тільки матч Джерзі Сити Парк — Скач Америкенс з нерішеним результатом 3:3.

УСК Черник Дітройт лідером!

Дітройт, 6 жовтня (УС) — УСК Черник — б. першун Дітройтської Футбольної Ліґи і краща команда стейту Мишиґен — випрацював перевагу лідера табелі на 5-ть точок. На другій позиції знаходиться німецький Спорт-Клюб, Дітройт, який в останнє є у слабій формі. Поляки Вайт Іґелс прочистили виразніше дорогу Черникові до завершення чемпіонату, вигравши із Спорт - Клюбом 5:1 (!). Коллінґ Рокетс — вийшли на третю позицію, вигравши у литовців — Ковас 2:1. В другій дивізії Сант Ендріюс — розгромивши Карпатія Кікерс „Б" 4:0 — прямують до першенства.

УСК Черник — після досить нервового матчу виграв свої дальші точки, проти Карпатія Кікерс „А" — 4:2.

УАСТ Рачестер перемагає 3:2

Рачестер, 6 жовтня (УС) — В подвійній футбольній імпрезі в Еджертон Парк — УАСТ Рачестер, віцемайстер аматорів ЗДА виступив в дуже ослабленому складі, проти Льоджія Верде СК — і переміг заслужено 3:2.

В передзмазі Італіян-Америкенс, з якими УАСТ Рачестер зіграв у м. сезоні ліґу 2:2, чашу 5:1 — перемогли СК Ютіка 9:0 (!).

Рачестерці говорять — „УАСТ — ще не розкрутився, але гострить зуби, на обидві чаші ЗДА".

Богдан Прудиус.

ЛЕВИ ФІНІШУЮТЬ!

ЛЕВИ — ІҐЕЛС 4:2 (3:1)

Шикаґо. — Дня 6 жовтня шикаґовські Леви знов розправились переможно із другим грізним претендентом до чемпіонату на рік 1957 Іґелс, розгромивши їх у відношенні 4:2. Ця перемога Левів не тільки принесла нашій дружині переможних дві точки, які утвердили її перше місце в табелі аж трьома точками попереду, але і стала ще одним доказом вищости Левів над своїми противниками. До кінця розгривок залишилось ще двоє змагань, із Фортуною та Вайкінґс, і маємо всі надії, що Леви з них вийдуть переможцями, а тоді напевно вже не повториться історія ко-чемпіонату, свідками якого ми були впродовж трьох останніх років. Сама вже зустріч Левів з Іґелс була мабуть багато спокійніша та виразнішою щодо перемоги, як передвчасні сподівання та здогади. Щоправда, змагання ці були дуже гострі, проте зовсім „фер", із виразною перевагою Левів в першій половині змагань і з однаковим процентом гарячковости обидвох дружин в другій. Перша половина змагань характерна для Левів цілим рядом гарних комбінацій нападу, які вдавались лише завдяки коротким, приземним подачам та вмілому уставленню змагунів. Виразним майстром церемонії в нападі Левів проявлявся Р. Маркевич, який використовував всі можлисості та точними подачами спрямовував гру нападу Левів в найдогіднішому напрямі. Фортецею в лінії оборони був Р. Андрушко, який в кожному гарячому моменті, успішно ліквідував ворожі атаки. Леви в цій половині добули троє воріт та втратили одні власні із одинадцятки.

Друга половина змагань вже менш цікава. Леви чомусь підпали під вплив хаотичної гри Іґелсів і недиво, що в ній добули тільки одні ворота та втратили ще одні власні, задовільнившись відношенням воріт 4:2, як остаточним вислідом дня. В загальному всі змагуни Левів зарепрезентували себе задовільно, даючи багато надій симпатикам на чемпіонат футбольного сезону 1957 р. в Шикаґо.

Ворота добули: Караван 2, Р. Маркевич 1, Стахровський 1.

Р. Маркевич.

Податковий уряд перевіряє прибутки урядовців в робітничих організаціях

Вашинґтон. — Податковий уряд зарядив, щоб перевірити прибутки провідників та урядовців робітничих організацій та ствердити, чи вони платили стільки податків, скільки діставали грошей за свою працю в робітничих спілках. Справа в тому, що ті працівники, крім основних платень, діставали ще тижнево постійно додаткові фонди на надзвичайні видатки в зв'язку зі своєю працею. Податкові урядовці мають перевірити, чи урядоці дійсно видавали ці суми в зв'язку з своїм урядуванням, чи, можливо, затримували собі їх як додатковий прибуток, про який не згадували в своїх податкових зізнаннях. В деяких спілках ці додаткові фонди становили від 25-ох до 100 долярів тижнево, а в деяких навіть більше. Деякі робітничі провідники повідомили, що податкові урядовці запитували їх про всі їхні прибутки, а також про те, як вони керують добродійними фондами в своїх організаціях. Один урядовець мав вияснити, яким способом він заощадив в банку 1.800 долярів.

Особисті прибутки у вересні зменшилися

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що в вересні цього року по раз перший від грудня 1956-го року зменшилися особисті прибутки американських громадян. Одночасно Рада Федеральної Резерви стверджує, що промислова активність в вересні цього року дещо сповільнилася. Економісти беруть до уваги ще й те, що в останньому часі є дуже великі вагання на біржі, бо падають ціни на численні акції, — а в промислі немає охоти до нових інвестицій. Але урядові економісти не турбуються зменшенням особистих прибутків і промислової активности, вважаючи ці явища за тимчасову затримку в економіці країни. Хоч особисті прибутки в вересні зменшилися, то вони в третій чверті цього року (липень-вересень) виносили 346 більйонів в річному відношенні. Треба пригадати, що в вересні зменшилося число затруднених майже на три четверті мільйона.

Кворлес заявляє, що немає причини до алярму в зв'язку з совєтським сателітом

Ню Йорк. — Заступник секретаря оборони Доналд А. Кворлес промовляв на річних зборах Американського Інституту Дорадчих Інженерів і заявив, що немає найменшої причини до алярму тому, що СССР пустив довкола землі свого сателіта, і тому, що Совєти повідомили про випробування керованих ракет із далеким засягом. Але заступник секретаря оборони сказав, що СССР зможе загрожувати цій країні своїми керованими ракетами в найближчих роках, якщо американські платники податків не погодяться на те, що видатки на оборону є важливіші, як зменшення податків. Американський нарід мусить бути готовий на найбільші фінансові жертви, щоб розбудувати свої оборонні сили і щоб допомогти своїм європейським та азійським союзникам. Збори АІДІ відбувалися в готелі „Волдорф Асторія", і під час них Кворлесові передано „грамоту заслуги за 1957 рік' — як „здібному адміністраторові і відомому науковцеві'. Цю грамоту передав заступникові секретаря оборони голова Американського Інституту Дорадчих Інженерев — Едвард Г. Ансон.

Секретар праці закликає до вишколювання фахових робітників

Ню Йорк. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл промовляв в Клюбі Юніон Ліґ і закликав, щоб працедавці вже тепер почали вишколювати робітників, бо прийде час, коли бракуватиме фахівців. Мічелл сказав, що працедавці мусять закинути упередження до старших робітників, жінок і до працівників із меншостевих груп. Власники підприємств повинні допомогти громадянам зорганізувати фахові школи, в яких могли б вишколюватися майбутні фахівці. Секретар праці пригадав передбачування фахівців, що в 1965-му році число затруднених становитиме 80 мільйонів осіб, але тоді буде ще бракувати 10 мільйонів фахових робітників. Майбутня фахова праця вимагатиме не тільки рук, але і мозків. Робітники, які тепер не мають фахового вишколу, не матимуть його і через кілька років, казав Мічелл. „Поступ вимагає грошей", і ті, які не хочуть складати інвестицій в майбутнє, не зможуть з успіхом працювати в тому майбутньому. „Треба залишити немодну тепер політику всяких упереджень при приниманні на працю, бо інакше забракне нам робітників", — остерігав секретар праці.

● **В архіпелягу Азорських островів** на Атлантійському океані, внаслідок землетрусу, вигринув з морських глибин новий острів. Народження цього острова, який ще не має своєї назви, попередив вибух підводного вулькану, що викидав пару і дим на висоту 18.000 стіп. Попіл падав на острів Св. Юрія, за 35 миль від острова Фаяль, недалеко якого народився новий острів. Усі вони вульканічного походження.

● **Японський прем'єр Нобосуке Куші,** влаштовуючи бенкет на честь президента Ради видавців „Ню Йорк Таймсу", Артура Г. Золцберґера, удекорував його орденом „Святого Скарбу". Це — найвище відзначення, що його має сам прем'єр. На цьому бенкеті був також японський міністер закордонних справ, Ріїхіро Фуджіяма. „НЙТаймс" виступав завжди за американсько - японське замирення після війни і за союз між цими двома державами.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що 18-го вересня 1957 року відійшла у вічність в Слобідці Стр., пов. Теребовля, Наша Найдорожча

МАТИ, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

бл. п. КАРОЛИНА з Качурівських БЕРЕСТЯНСЬКА

Покійна прожила 77 років.

Похорон відбувся, дня 20-го вересня 1957 р.

ВІЧНА ІЙ ПАМ'ЯТЬ!

Євгенія СТАСИНА — донька
Петро СТАСИНА — зять
Яків БЕРЕСТЯНСЬКИЙ — син
Станислава БЕРЕСТЯНСЬКА — синова
Ярослава ШЕРЕМЕТА
Петрусь і Івась СТАСИНИ
Ірина КРАЙНИК
Роман і Юрій БЕРЕСТЯНСЬКІ — внуки
Анна і Марта КРАЙНИКИ — правнуки

КІЛЬКІСТЬ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗМЕНШИЛАСЯ НА 11 ВІДСОТКІВ

Вашинґтон. — Департамент рільництва повідомляє, що кількість рогатої худоби і телят, вигодуваних на заріз в 13-ох стейтах на 1-го жовтня цього року становила 3,222,000 штук, на 11 відсотків менше як в тому самому часі минулого року, і на 13 відсотків менше в порівнянні з 1-им липня цього року. Коли брати до уваги кількість рогатої худоби і телят в дев'ятьох „кукурудзяних" стейтах, то воно становило на 1-го жовтня цього року 2,370,000 штук, на 9 відсотків менше в порівнянні з тим самим часом минулого року (2,617,000 штук).

НОВА МОДЕЛЬ АВТА „ШЕВРОЛЕ 1958"

Дітройт, Мишиґен. — Тут відбувся показ нової моделі авта „Шевроле 1958". Журналісти ствердили, що це зовсім нове авто, в якому пороблено дуже великі зміни в порівнянні з останньою моделлю 1955 року. На будову авт нової моделі призначено інвестицію в сумі 200,000,000 долярів. Одночасно дирекція фірми повідомляє, що й ціна нових авт буде дещо більша, бо, крім внесених в ньому змін, вони ширші і довші. 31 жовтня їх можна буде оглядати у продавців авт.

● **Хоч у Західній Німеччині** панує добробут і навіть бракує людей до праці, проте минулого року 68,000 німців переселилось до інших країн, переважно до ЗДА (35,000), Канади і Південної Африки. Велика більшість німецьких еміґрантів — втікачі із Східньої Німеччини або мешканці колишніх німецьких земель, що перейшли під Чехословаччину чи Польщу.

● **Перша група румунських** туристів вирушила кораблем „Трансильванія" на Адрійське море. Вже після другої зупинки в італійських портах забракло між туристами 15 осіб, зокрема зник другий старшина корабля. Вони, мабуть, переховуються, поки „Трансильванія" від'їде з італійських вод, а тоді проситимуть азилю.

Посмертні Згадки

ПАВЛО ГОЛОВАТИЙ, член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер на 63 році життя, 27-го вересня 1957 р. Покійний походив зі с. Братищу, пов. Томач, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію і сина Михайла. Похорон відбувся 30-го вересня, при участі Родини, Членів Відд. 221 й Приятелів, з греко кат. церкви св. о. Миколая. — В. Й. П!

Т. Шпікула, секр.

ПИЛИП ХОВАНСЬКИЙ, довголітній член Б-ва св. о. Николая, Відд. 13 УНСоюзу в Вотерввліт, Н. Й., помер 30-го вересня 1957 р., проживши 75 років. Покійний народився 1882 р., в с. Кленківка, пов. Горлиці, З. Україна. До Америки приїхав 15-літнім хлопцем, до УНСоюзу вступив 1915 р. і був одним із найстарших піонерів Б-ва св. о. Николая. Був теж членом православної церкви св. Василія у Вотерввліті та добрим чоловіком і батьком родини. Полишив у смутку дружину Ксенію, 7-ох синів, 4 доньки, 6 невісток, 4 зятів, 15 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся 3-го жовтня 1957 р., із пох. заведення, до прав. церкви св. Василія, а опісля на цвинтар св. Василія, при великій участі Членів Т-ва та односельчан. — В. Й. П!

А. Урбан, секр.

ДМИТРО ОРИНИЧ, довголітній член Т-ва „Укр. Січ", Від. 39 УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й., помер, по короткій недузі, дня 25-го вересня 1957 р. Покійний народився в Галичині, Україна, до ЗДА прибув 1909 року, де зразу почав брати участь у громадському житті. Бувший секретар УНСоюзу, Відд. в Сиракюзах, член Укр. Нар. Дому, член ОДВУ, член УККА та старший брат і касир Уряду парохіяльного. Полишив у смутку дружину Теклю, доньки Юлію, Дороту, Тересу і Катерину та синів Рандола і Мирона. Похорон відбувся 28-го вересня, з пох. заведення, до греко-кат. церкви, а опісля на парохіяльний цвинтар, при участі Родини, членів Т-ва та Приятелів. — В. Й. П!

Уряд Т-ва

ТАРЗАН, ч. 3952. Успішний конкурент.

AT NARUT THE STATION MASTER OFFERED NO CONSOLATION-- OLU HAD NEVER ARRIVED.

SUDDENLY TARZAN SPUN ABOUT. "LOOK!"

THERE, TRIUMPHANTLY RIDING TWO LOGS DOWNRIVER WAS BILL'S COMPETITOR, HENRI, AND A NATIVE!

4-10-3952

У Наруті начальник стації не потішив їх... Олу там не було.

Раптом Тарзан глянув набік. — Дивіться!

Там тріюмфально плили за водою дві колоди, а на них стояв конкурент Билла, Генрі, і тубилець;

• РОЗШУКИ •

Пошукую АНТОНА ПАВЛЮКА та його сина МИХАЙЛА ПАВЛЮКА, зі с. Комарів, пов. Сокаль. Вони мають знаходитися в Америці. Пошукує за ними сестра і тета Анєлька Павлюк, зам. Коцюк, яка була у Франції, а тепер живе у Филаделфії. Моя адреса:
Anielka PAWLUK z. KOCIUK
748 N. 24th St.
Philadelpia 30, Pa., USA

Односельчан зі с. Бертешова, пов. Бібрка, які перебувають у Дітройті, прошу повідомити про МИХАЙЛА НІМУ, який перебував там довгі роки, де працював, коли помер і чи залишив яку спадщину. Про це просить дуже його онука, яка залишилася одинокою з його родини, є круглою сиротою і просить допомоги. Ласкаві відомості слати до: Mrs. Barbara PITIAK (Nima)
3354 W. Imperial Hy.
Inglewood, Calif.

Ярослава Муляк пошукує ІВАНА КУШНІРА, з села, Галичанів, пов. Городок, коло Львова. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Jaroslawa HOMERDA
1307 Lackawanna Ave.
Elmira, N. Y.
Всі заграничні часописи, прошу передрукувати.

Пошукую КЛИМОНА КАРДАШ, зі с. Пантна, пов. Горлиці, який мешкав на Маґурі, а в 1942 р. виїхав до Німеччини. Хто знав би про його долю, або він сам, прошу написати до тети:
Antonina RUSINKO
28 Kensington Ave.
Auburn, N. Y.

Пошукую брата ІВАНА ІЛЕЧКО, родом зі с. Залісці, коло Ходорова. Хто знав би щонебудь про його долю, або він сам, прошу ласкаво писати на адресу:
M. ZACHKA
319 W. 38th St.
New York 18, N. Y.

Пошукую АНТОНА ВОЛОВИНУ, із Чернева, пов. Рогатин. Хто знав би про нього, прошу писати на адресу:
Dmytro MELNYK
246 Belgrade Ave.
Roslindale, Mass., USA